

Rosa Méndez från Atlanti

Rosa Méndez kommer från Siuna som ligger på Atlantkusten. Hon har bott i Luleå i 15 år. Hon har två barn.

Hon är aktiv medlem i Latinamerikakommittén i Luleå.

Kan du berätta om ditt liv och din familj i Puerto Cabezas?

Jag föddes i La Luz i Siuna. När jag var bara tre år gammal flyttade vi till Puerto Cabezas. Min mor heter Paulina H Andrews och min far Claudio Méndez. Min mor kommer från en liten by som ligger norr om Puerto Cabezas och heter Sandy Bay Norte. Vi är fem syskon och jag är den yngsta av dem. Jag bodde som barn i Puerto Cabezas. Ibland besökte vi Sandy Bay under slutet av året eller under lovet för att hälsa på familjen.

Mina minnen från den tiden är ganska fina. I den här lilla byn fanns det varken vatten eller elektricitet. Det finns inte nuförtiden heller. På den tiden hade familjerna två hyddor. I en av hyddorna sov man och i den andra tillbringade man dagen, det vill säga köket var där. Jag tror att man byggde två bostäder eftersom man använde eldstaden för att laga maten vilket gjorde att väggarna blev svarta och kläderna luktade rök. Därför byggde man ett litet hus bredvid som man bara använde för att sova.

Mina upplevelser av min kultur var i Sandy Bay. Trots att Puerto Cabezas är en liten stad är den huvudstad för den här delen av Atlantkusten. Där bor miskitos också, som alltid har haft ett litet annorlunda sätt att leva.

Rosa Méndez: "Det som jag mest saknar från mitt land är min familj och det Karibiska havets fläkt."

"Men vi glömmar att visa den positiva delen som finns i fattigdomen. Trots att det var diktatur i Nicaragua, hade vi som bodde på Atlantkusten det ganska bra."

Det är viktigt att nämna att folket som bor i närheten kommer till Puerto Cabezas för att handla varor och för att sälja sina skördar. I miskitobyarna hade man inte produkter som vetemjöl, sockerrör, olja, tvål och kläder. Folket från de olika byarna kom till Puerto Cabezas för att roa sig, som att gå på bio, diskotek eller restauranger. Sådant som inte finns i byarna runt omkring Puerto Cabezas.

Ibland brukar man relatera till de människor som kommer från fattiga länder som folk som bor i stor fattigdom och man målar upp en sorglig och mörk bild av dem. Jag anser att det är den sorgliga verkligheten på Atlantkusten där jag kommer ifrån. Men vi glömmar att visa den positiva delen som finns i fattigdomen. Trots att det var diktatur i Nicaragua, hade vi som bodde på Atlantkusten det ganska bra. Vi hade mat, kläder och en plats för att sova. Vi bodde inte i himlen, men jag har fina barndomsminnen. Jag svalt aldrig där. Min mor jobbade hårt för att betala min utbildning och allt som jag behövde då.

Hur var det att växa upp på Atlantkusten?

Under min ungdom och efter revolutionen var det kriget mellan kontras och sandinistfronten som förändrade situationen väldigt mycket. Förändringarna var stora, särskilt för miskitos som bodde på landsbygden. Många människor hade ingenting att äta och det var brist på basprodukter. Detta påverka-

de miskitofolket mycket. Man kan förklara varför det blev på det här sättet. Det fanns ingen mat eller kläder på grund av USA:s bojkott mot Nicaragua.

Mitt liv som tonåring var till en del hemskt, men den var full av äventyr som har hjälpt mig nu i mitt vuxna liv. Det har gjort att jag kan se världen annorlunda. När min far försvann från mitt liv började jag att jobba på dagarna och studera på kvällarna. Eftersom jag var ung var det inte tillåtet att studera på kvällarna i Moraviasskolan, men jag kunde göra det eftersom jag fick min mors tillstånd.

Tack vare revolutionen hade vi ungdomar möjlighet att studera och skaffa oss en utbildning enligt de intressen var och en hade. Trots att jag inte hade gjort klart gymnasiet kunde jag jobba i olika arbeten. Allt berodde på vilket jobb och vilka kontakter man hade. Jag gjorde allt möjligt. Jag arbetade som expedit, receptionist, med arkivering och jag tog också hand om små barn.

Innan jag studerat klart gymnasiet fick jag arbete som sekreterare inom kommunen i Puerto Cabezas. Där arbetade jag tills jag flyttade till Managua med min svenske sambo. När jag var i Managua hjälpte min sambo mig att byta yrke eftersom det i Sverige skulle vara svårt för en nicaraguanska att hitta jobb som sekreterare eller liknande. Därför började jag studera till sjuksköterska, vilket jag inte gjorde klart eftersom vi flyttade för att bo i Luleå

tkusten

där jag nu bor med min man och våra två barn.

Vilka skillnader finns mellan folket från Stilla-havskusten och Atlantkusten?

Innan revolutionen fanns det ingen kontakt mellan de två delarna. Skillnaderna var enorma. Jag tror att människorna inte skiljer sig så mycket åt med tanke på hur man ser på livet. De fattigas kamp är densamma, i Nicaragua och i andra delar av världen.

Skillnaderna som fanns på den tiden var tydliga i mat- och musikvanor och i språket. Vi atlantkustbor talade sedan generationer tillbaka åtminstone tre olika språk. Språken var miskito, zumo, rama, engelska och spanska. Creol-engelska är den engelska som man talar i den karibiska delen liksom på till exempel Jamaica.

På Atlantkusten var majsens inte vanlig, men vi kände till den. Mest åt vi bönor och ris, liksom i andra delar av landet. På Atlantkusten var våra tortillas gjorda av vetemjöl. När de var färdigbakade friterade vi dem i olja. Vi äter mycket rotfrukter, till exempel maniok och sötpotatis, men även gröna bananer och matbananer. På Atlantkusten äter man mycket fisk och andra sorters mat som kommer från havet och floderna, särskilt om man bor nära vattnet.

En skillnad som finns mellan Atlantkusten och Stilla-havskusten är att vi använder kokos i maten. Den typiska maträtten är *ron-dón* som består av stekt makrill, grönsaker, maniok och kokosmjölk. Sköldpadda är också en del av miskitos matvanor. En typiska dryck är *wabul*. Den är gjord av matbananer, kokos, bananer och rotfrukter och får namn efter vad som ingår. Den kan därför heta *wabul* med mango. En annan dryck är *chicha* som bryggs av majs och citrusfrukter. Den dricker man på fester.

En annan sak som är typisk för Atlantkusten är musiken. Innan revolutionen reste jag med en dansgrupp tillsammans med min lärare, som hade grundat gruppen i min skola. I den här klassen lärde vi oss inte bara att dansa folkdanser från Atlantkusten utan också danser från hela Nicaragua. Den typiska dansen heter *Palo de Mayo* och dansas under skördetiden.

Palo de Mayo är en erotisk dans där dansparet dansar till rytmer av trummor och andra instrument. Dansen har sina rötter i den svarta kulturen som vi ärvt från våra förfäder. Men

"Den typiska dansen heter Palo de Mayo och dansas under skördetiden. Palo de Mayo är en erotisk dans där dansparet dansar till rytmer av trummor och musik!"

miskitos har också sin egen ungdomsmusik. Jag kommer ihåg bandet *Los cachorros*, ungdomar från Stilla-havskusten som kom till min ort för att göra militärtjänst. De gillade musiken med dess karibiska rytmer. Vi lärde oss också att dansa andra danser liksom *merengue* och *cumbia*.

Folk på Stilla-havskusten har betraktat oss miskitos och svarta från Atlantkusten som efterblivna. Och vi som kommer från Atlantkusten har betraktat dem från Stilla-havskusten som spanjorer, inte som *niquiranos*, *chibchas* eller andra indianstammar. Numer har situationen förändrats enormt mycket.

De här skillnaderna har raderats ut i och med att kontakterna mellan Atlantkusten och Stilla-havskusten ökat. Dessutom förde revolutionen oss samman som folk. Vår musik, språk och matvanor har blandat sig mer och mer. Utvecklingen av Atlantkusten och Stilla-havskusten skiljer sig fortfarande enormt. Detta på grund av att regeringen aldrig har brytt sig om Atlantkusten. Dessutom har de frivilligorganisationerna inte kunnat hjälpa miskitos, med undantag från staden Puerto Cabezas som har fått mer stöd. Min åsikt är att folket från Atlantkusten inte heller har en tradition av att arbeta i kooperativ.

Vad kan du säga om din tid i Sverige?

Min kontakt med Sverige har varit bra. Jag

har flera vänner. Svenska språket har varit en enorm utmaning. Jag tror att jag fortfarande inte behärskar svenska så bra. Som invandrade i ny kultur har jag varit tvungen att kämpa mer. Jag har inte känt mig diskriminerad, men som på alla platser i världen kommer det alltid att finnas främlingsfientlighet och rasism. Det som är positivt är att många svenskar är solidariska och de är organiserade för att hjälpa till exempel Nicaragua. Det är mycket positivt och de är mina kompisar, och tack vare dem känner man sig välkommen.

Det är bedrövligt att jag inte har kontakt med andra personer från Atlantkusten. Förut hade jag kontakt med en man från Río Coco som är gift med en från Lappland, men det är allt. Det som jag mest saknar från mitt land är min familj och det Karibiska havets fläkt. Jag saknar också maten, men jag försöker ibland göra maträtter från Atlantkusten här i Luleå, men det blir aldrig samma tropiska smak.

Innan jag slutar den här intervjun vill jag nämna att min man och jag tillhör varsin befolkningsminoritet. Jag hör till miskitos och han tillhör tornedalsbefolkningen. Vilken minoritet tillhör då mina barn? Är de miskitos eller torneädalsbor. Det kan vara intressant och roligt att fundera över.

Sofía Sanchez

Foto: Rosa Méndez

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative Works 2.5 Sweden License. To view a copy of this license, visit creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/